

FOTOGRAFIJA

Aleksandar Milenković

MILAN ALEKSIĆ – Izložba fotografije LOŠE ODRŽAVANJE

Galerija ANASTAS, 15. 06 – 15. 07. 2006.

Retke su u nas izložbe fotografija što predstavlja razlog više da autoru i postavci poklonimo odgovarajuću pažnju. Navikli smo da u ovom mediju tražimo i dobijamo nje-gove tradicionalne sastojke – zanatsku perfekciju snimaka, suv-ereno vladanje objektivom, inventivnost u odбору motiva, lični pristup u njihovoj interpretaciji i, svakako, onu tajnovitu kreativnost autora koja će ga odvojiti od ostalih pasioniranih poklonika foto-kamere i uvesti u predele primenjene likovne umetnosti.

Po pravilu, naslov postavke proističe iz sublimirane informacije o “esapu” tj. o sadržaju ili kao naznaka poruke koju autor upućuje publici, odnosno širokoj javnosti. To podrazumeva ili

žanrovski zajednički imenitelj ili koherentnu ujednačenost autorovog likovno–kreativnog rukopisa. Pošto u načelu fotografi-ja govori sama za sebe, njena konotacija se zasniva na kom-pleksu prikazanih scena, detalja i poentirajućih efekata koji ne zahtevaju posebnu naraciju. To ne znači da fotos ne poseduje i snagu direktnog uskličnika ako u okviru prikazanog motiva uočavamo konkretnu tj. ucrtanu ili napisanu poruku.

Po nonšalanciji realizacije zamisli i konceptualistiškoj aromi, postavka sadrži neke aspekte Land–arta, ready made, object trouve, gadget–a... ovog puta u originalnoj verziji uslikanog motiva kao umetničkog eksponata. Umesto da formira “insta-laciju” od zatečenih elemenata uaturi, Aleksić će ih snimiti u stilu – Ja to, onako... u prolazu!

Ova foto–izložba korespondira sa još jednom likovnom disci-plinom, takođe primenjene umetnosti. Kao što ilustracija transponuje naraciju u likovni vokabilar, ovde fotografije nas–

toje da ilustruju određena stanja, da obelodane lica i naličja našeg vaskolikog real concretuum-a. S tim što, za razliku od ilustratora, foto –poslenici ne insistiraju na lukrativnom aspektu prikaza već teže ka suštini iskaza.

Ovog puta suočeni smo sa postavkom koja nastoji da autorovu tezu (uslovno rečeno) u što većoj meri podupre obiljem dokaznog materijala "sa lica mesta". U kontekstu gornjih iskaza o žanrovskoj kategorijalnosti i likovno–konotativnoj energiji uspeh snimaka, postavka Milana Aleksića (1954) u izvesnoj meri odražava opisane ambivalencije na liniji teza–konceptija–medijum–efekti. Da budemo jasniji... prikazani fotosi poklapaju se sa naslovom–idejom postavke u nešto preširokom dijapazonu tematske kompatibilnosti... od izrazito prikladnih, lucidno pronađenih i duhovito plasiranih, preko "reprizirajućih" scena i umereno ubedljivih motiva, do rutinski uvršćenih prizora koji po sadržini ili ukupnom učinku ostaju izvan okvira krucijalne teze–poruke autora.

KONGLOMERAT LEVANTINSKOG MENTALITETA

Veliki formati eksponata imaju ulogu TV–ekrana, čak video–bima, kojim se želi dočarati stvarni prizor. U ovakvoj nameni, fotosi objektivno gube ulogu likovno – estetskog supstituta u izražavanju informacije–poruke, ostajući u primarnoj sferi fotografske delatnosti – dokumentarnog svedočanstva realnog. Autor je, čini se, odabrao relativno benigni naslov za svoju izložbu jer nam fotosi, pojedinačno i u totalu, saopštavaju još mnogo činjenica o društvu u "ovim prostorima".

Zaista, postoje mnoge karakteristike specifičnog mentaliteta i NJeltanschaunga našeg naciona koje zaslužuju analizu i (ne)posrednu kritiku ove vrste. Ako je autor ovaj konglomerat balkanoidno–levantinskog mentaliteta i životne filozofije hteo potpunije da istakne, onda je odabrani aspekt loše održavanje tek jedan od bezazlenijih u odnosu na obilje mnogo većih slabosti i grehova koje naš narod ispoljava, svesno ili nesvesno... stihijno ili – namerno!

U svakom slučaju, loše održavanje je jedan od tradicionalnih sindroma u sklopu kulturološkog habitusa naše nacije. U tom smislu, teško je precizirati da li je ovde starije jaje ili kokoška, odnosno da li smo mi na sadašnjem kulturnom nivou zato što smo organski loši u sferi održavanja kvaliteta naših dobara, ili preduboki koreni lošeg održavanja tih dobara predstavljaju dodatnu kočnicu na usponu u više sfere kulturnog življenja? Dobro raspoloženje koje obuhvata posetiocima ove izložbe potiče iz onog dela selekcije koji glavnu tezu autora argumentuje bizarnim sekvencama, a koje su istovremeno paradoksalne jer su svakodnevnice i što smo davno navikli na njih. Ovi prizori pričaju i neke druge istine o nama. Kada sa preneraženjem i tihom jezom ugledamo voćnjak ceo iskićen bačenim plastičnim kesama, u dušu nam se smesta uvlači ne toliko primisao o ekološkoj devastaciji prirode koliko suočenje sa običnom ljudskom – lenjošću! Dakle, ta ista lenjost i generalna indolencija tj. nebriga o javnim dobrima krivac je za sliku većine "pejzaža" koje nam je upriličilo radoznali Aleksićev objektiv. Treba istovremeno da se prisetime okolnosti da smo pola veka živeli u sistemu koji je javna dobra deklarirao kao opštenarodna, što je bilo svačije i ničije jer je to vlasništvo bilo bez titulara. Materijal za sociopsihologe i urbukulturološke traktate!

ODRŽAVANJE... PLUS NEMAŠTINA, GEOPOLITIKA, ŠKRTARENJE...

Na istoj istorijskoj traci makro–kauzalnosti u procesu razvoja jedne nacije nalazimo, takođe, još nekoliko mentalno–karakternih odlika. Hronično niži životni standard, paradoksalan u odnosu na raspoložive resurse, generiše sindrom siromaštva u dva nivoa. U jednom nivou nagoni nas na uporno prevazilaženje istorijski duge ili ovovremene srednjoročne pauperizacije, a u drugom nivou stvara neku vrstu defetističke navike na nemaštinu

i na sve ono što ona prouzrokuje. Jednostavno, mirimo se... ali ne sa slikom kožne beržere sa upadljivo pocepanom presvlakom, već sa gorkim saznanjem da za popravku nije nedostajala dobra volja već sredstva za redovno investiciono održavanje, po pravilu deficitarna u institucijama na nečijem budžetu.

Slična razmišljanja izazivaju krezube klavirske dirke bez pločica od slonovače, ali taj primer nas približava autorovom prosedeu da je suština naše vizuelne i materijalne izandalosti upravo u lošem održavanju! Jer, za popravku par dirki može da odvoji malu sumu bilo ko od osoblja te ustanove u duhu slogana – Dinar para, kuću ne obara! To isto važi za nekoliko drvenih letvi i parče limene zakrpe na dečjem toboganu. Ukoliko taj prizor nije nešto ozbiljnije...recimo, lament nad izbeglištvom ili nad – belom kugom?! A to je, opet, tema za neku univerzalnu UNICEF–kampanju...

Autoru se ne može zameriti što je u postavku uvrstio i fotose koje bi, dopunjene istokategorijalnim foto–eksponatima, postale materijal za neku izložbu sa mnogo prodornijim sociopolitičkim konotacijama. U datom trenutku sasvim razumljiva i oprostiva reakcija naših građana na NATO–agresiju, danas deluje kao primitivizam i obično huliganstvo. Ipak, sprejom iscrtni kukasti krst preko reljefa neumrlih francuskih solunaca traje kao memento nedavnog sukoba istorijskih "večnih" prijatelja i saboraca.

Ostaje latentno pitanje – Da li ovaj grafito–vandalizam unakažuje Spomenik zahvalnosti Francuskoj ili, pak, kompletira determinisanje zlehudog položaja Srbije u raljama Novog svetskog poretka? Grafička aluzija na bezumnu aroganciju nacifašista ovog puta i na ovom mestu emanira jednu kolosalnu civilizacijsku tragiku i istorični "kurcšlus". Samim tim, daleko nadilazi sarkastično–samokritični, decentno formulisani foto–demarš Milana Aleksića na temu lošeg održavanja.

POLIVALENTNI SADRŽAJI I SLOJEVITE KONOTACIJE

Na tragu ovih razmatranja valja da ukažemo na okolnost da eksponati koji sadržajno nisu direktno u funkciji teze izložbe nadoknađuju to upravo svojim ekstra–konotacijama. Nekoliko takvih vanserijskih prizora jesu, zapravo, idealna psihološko–mentalna odmorišta u mimohodu posetioca pored eksponata iste poruke i idejnog inicijuma. Na primer, blago ulubljena metalna zaštitna ograda na nadvožnjaku nije odraz javašluka lokalne direkcije za puteve (ovakve male deformacije se nerado otklanjaju i u Evropi), ali slika sugerise saobraćajku sa tragičnim ishodom. I, dok kažeš piksla, uhvatiš sebe u premetanju te slike u bezbroj strahotnih varijanti!

U set fotosa koji kao da samo "konstatuju" blaže forme ponašanja našeg homo ludusa spada i plafon u hodniku solitera sa garavim tragovima praskavih bombica. Tipični "poentilistički" dezen klinačkog nestašluka Ovde se prepliću dve reakcije odraslih... prva u smislu – pa to su ipak n a š a deca, siroti mali hrčki... a druga prati pragmatiku iznuđenu već opisanom domaćim realitetom. Radi se o Sifzovoj uzaludnoj mucu jer danas okrečen plafon je veliki izazov za "zlatnu dečicu" da koliko već sutra unakaze belinu svežim tragovima rasprskavanja. To je deo šireg repertoara kolateralnih šteta – kvarenja šaltera, punjenja ključaonica žvakom i tako to. A koloplet vaspitanja mladog naraštaja u krugu porodica–škola–kafići–ulica i posledice ekscenog ponašanja klasična je tema pedagoga i sociopsihologa koja takođe može da inspiriše angažovane umetnike, senzibilne kreativce, poput Milana Aleksića.

Ponavljamo, ova simpatična makro–slikovnica je u globalu orijentisana ka saopštavanju oporih istina naše aktuelne stvarnosti. U ujednačenom ritmu provokativnih scena, pikturnalnih karusel posmatračima postepeno uliva specifično raspoloženje, u zavisnosti od invencije autora u plasiranju "dokaznica" postavljene teze. Spontani smeh izaziva jedan fotosvojevrsnog štimunga i šarma. Sredinu snimka zapremaju široka gola leđa kupaća na opskurnom rečnom kupalištu. Cela leđa

ovog originalnog šmekera prekrivena su istetoviranim crtežom – izazovna lepotica u bikiniju, zavaljena u ligeštul, sunča se na rajskoj plaži... palme, suncobrani, ležanka, pićence... na pučini jedrilice... idila! Duhoviti kontrapunkt sazdan na popu–

larnoj poruci – Ko ima para kupa se u moru, a ko nema – doma u laboru!

Usput, još jedan bizaran podatak o mentalnom sklopu naših ljudi. Pa i o kreativno–inteligibilnim potencijalima našeg autora.